

NORGES HØYESTERETT

Den 26. januar 2005 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2005-00132-A, (sak nr. 2004/1646), straffesak, anke,

A

(advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Jarle Golten Smørdal)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Skoghøy**: Saken gjelder utmåling av straff for erverv av mindre kvanta hasj og amfetamin til eget bruk.
- (2) Ved Hordaland politidistrikts siktelse 23. april 2004 ble A, født 00.00.1974, siktet for overtredelse av straffeloven § 162 første ledd ved at han torsdag 22. april 2004 eller kort tid forut for dette i Bergen hadde ervervet ”litt hasjisj og ca. 3 gram amfetamin fra en ikke navngitt person”. Han avgav en uforbeholden tilståelse, og på dette grunnlag avsa Bergen tingrett 23. april 2004 dom med slik domsslutning:

”A, født 00.00.1974, dømmes for overtredelse av strl. § 162, 1. ledd til fengsel i 30 – tretti– dager. Ved soning fragår 2 –to– dager for utholdt varetekt.”
- (3) Domfelte anket over straffutmålingen til Gulating lagmannsrett, som 14. september 2004 avsa dom med slik domsslutning:

”I Bergen tingretts dom av 23.04.2004 gjøres den endring at straffen settes til 14 – fjorten – dager fengsel.
Saksomkostninger idømmes ikke.”
- (4) Domfelte har anket til Høyesterett over straffutmålingen. Han har anført at han er avhengig av narkotika og at det da vil være urimelig å anvende ubetinget fengsel. Prinsipalt har han påstått straffen fastsatt til bot, subsidiært betinget fengsel.

- (5) Aktor har for Høyesterett nedlagt påstand om at den straff lagmannsretten har fastsatt, blir gjort betinget.
- (6) Jeg er kommet til at anken ikke fører frem.
- (7) A er tidligere straffedømt til sammen 19 ganger – i det vesentlige for vinnings- og narkotikakriminalitet. Den vinningskriminalitet han er dømt for, henger sammen med hans narkotikabruk.
- (8) Denne saken gjelder erverv av litt hasj og ca. 3 gram amfetamin til domfeltes eget bruk. Forholdet ble begått åtte dager etter at han ble løslatt på prøve etter soning av Borgarting lagmannsretts dom av 19. desember 2003. Ved denne ble han dømt til fengsel i åtte måneder. Det alvorligste forhold i denne dommen var grovt tyveri av verdier for minst kr 100 000 fra en privat bolig. I tillegg omfattet domfellelsen erverv av et mindre kvantum narkotika og bæring av ”softgun” – en Colt double eagle plastpistol – på offentlig sted.
- (9) Av de 19 tidligere domfellelsene gjelder 16 narkotikalovbrudd, mens 13 omfatter grove tyverier eller forsøk på grove tyverier. Sju av disse gjelder tyverier fra private hjem.
- (10) Det foreligger ikke noen rehabiliteringssituasjon, og på bakgrunn av de tidligere domfellelsene fremstår da en betinget reaksjon etter min oppfatning som lite hensiktsmessig. Spørsmålet blir derfor om det skal reageres med ubetinget fengsel eller bot.
- (11) Det kvantum narkotika denne saken gjelder, ligger klart over det som vanligvis blir avgjort med bot. Etter påtalemyndighetens praksis går grensen for bruk av forelegg for erverv av amfetamin til eget bruk ved erverv av en til to brukerdoser, jf. riksadvokatens rundskriv 1/98. Dersom man i dette tilfellet skulle reagere bare med bot, måtte det være fordi domfelte er avhengig av narkotika.
- (12) Siden flere av de tidligere domfellelsene gjelder vinningskriminalitet som har sammenheng med domfeltes narkotikamisbruk, finner jeg det lite formålstjenlig å reagere med bot. Dersom man skal reagere med bot, vil det etter min oppfatning kunne stimulere til ytterligere vinningskriminalitet. Av hensyn til samfunnets behov for vern mot vinningskriminalitet finner jeg dette uheldig. Alternativt vil en bøtestraff overfor dette klientellet lett medføre at den subsidiære fengselsstraff må fullbyrdes, og det vil da i praksis bli liten forskjell fra ubetinget fengsel.
- (13) I tillegg kommer at det etter min oppfatning også av allmennpreventive grunner vil være uheldig om narkotikamisbrukeres erverv av narkotika til eget bruk bare skal sanksjoneres med bot. Narkotikamisbruk er et stort samfunnsproblem, og gjennom sitt forbruk er narkomane med på å opprettholde et marked for omsetning av narkotika. Som påtalemyndigheten har fremholdt i tilsvaret til anken, koster narkotikamisbruk årlig svært mye i form av ødelagte liv for de narkomane selv og deres pårørende og betydelige tap for de som er ofre for den vinningskriminalitet som skjer for å finansiere misbruket.
- (14) Det er i saken fremlagt opplysninger om siktelser for straffbare forhold som er begått etter det forhold denne saken gjelder, og forsvareren har nedlagt påstand om at disse opplysningene skal avskjæres. Blant annet i tilfeller hvor det er spørsmål om det

foreligger en rehabiliteringssituasjon, eller om det er grunnlag for å anvende samfunnsstraff, kan opplysninger om senere straffbare forhold være av interesse. Det bør imidlertid utvises stor forsiktighet med å trekke inn straffbare forhold som verken er pådømt eller erkjent. I denne saken finner jeg de opplysninger som er fremlagt om senere siktelsler, å være uten betydning. På den annen side kan jeg ikke se at det er grunn til å avskjære disse opplysningene, jf. straffeprosessloven § 292.

- (15) Lagmannsretten har fastsatt straffen til fengsel i 14 dager. Jeg finner denne reaksjonen passende.
- (16) Domfelte har i anledning av denne saken vært varetektsfengslet i to dager. Da varetekten har vært utholdt i isolasjon, skal varetektsfradraget settes til tre dager, jf. straffeloven § 60 første ledd andre punktum.
- (17) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

Til fradrag i straffen går 3 – tre – dager for varetektsfengsel.

- (18) Dommer **Støle**: Jeg er kommet til at anken bør tas til følge.
- (19) Innledningsvis finner jeg grunn til å bemerke at saken gjelder spørsmål om valg av reaksjon overfor en langtkommen avhengig narkoman for erverv av beskjedne kvanta narkotika til eget bruk. Noen spredningsfare kan ikke sies å foreligge, og saken gjelder et rent tilfelle av kjøp til eget bruk. Jeg kan ikke se at Høyesterett tidligere har fått seg forelagt et tilsvarende typetilfelle som i vår sak.
- (20) Jeg er enig med førstvoterende i at valg av betinget reaksjon fremstår som lite hensiktsmessig, og at spørsmålet derfor er om det skal reageres med ubetinget fengsel eller bot.
- (21) Det er i nyere rettspraksis fremhevet at misbrukeres kjøp av narkotika til eget bruk når det gjelder straffverdighet, står i en helt annen stilling enn kjøp med sikte på videresalg, og at det må få betydning ved straffutmålingen om man står overfor en åpenbar avhengighetssituasjon.
- (22) Samfunnets bruk av straff er primært begrunnet i nyttehensyn, først og fremst i ønsket om å forhindre fremtidige lovbrudd. Spørsmålet er om bruk av fengselsstraff er egnet til å forebygge uønsket atferd – her fortsatt tilbakefall til bruk av narkotika. For meg står det klart at det er lite hensiktsmessig å reagere med frihetsberøvelse i et tilfelle som dette. Individualpreventive hensyn kan klarligvis ikke begrunne en slik reaksjon, og det er etter mitt syn heller ikke nødvendig eller formålstjenlig av hensyn til den alminnelige lovlydighet å reagere med ubetinget fengsel overfor denne gruppen narkomane. I forhold til den straffbare handling vår sak gjelder, blir det etter mitt syn heller ikke forholdsmessighet mellom lovovertrædelse og reaksjon.

- (23) Som førstvoterende fremhever, vil frihetsberøvelse også kunne bli aktuelt ved bøtestraff i form av soning av den subsidiære fengselsstraffen. Men det vil da regelmessig være tale om noen få dagers frihetsberøvelse, mens det ved dom på ubetinget fengsel ikke kan idømmes lavere straff enn fengsel i 14 dager.
- (24) Jeg stemmer etter dette for at anken tas til følge, og for at straffen settes til en bot på kr 2 500, som anses utholdt ved varetektsfradrag på 3 dager.
- (25) Dommer **Flock:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Skoghøy.
- (26) Dommer **Rieber-Mohn:** Likeså.
- (27) Dommer **Gussgard:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med annenvoterende, dommer Støle.
- (28) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

Til fradrag i straffen går 3 – tre – dager for varetektsfengsel.